

XAVIER TERRASA GARCÍA

EL CARRER DELS OMS

DE TALLERS DE MANUFACTURA A COMERCIANTS

PAPERS

PALMA
2021

Sumari

- INTRODUCCIÓ, 9
1. CONTEXT HISTÒRIC, 13
2. L'ENTORN, 31
3. INSTITUCIONS RELLEVANTS, 45
4. LA INDÚSTRIA, 55
5. SEGLE XX: L'AVANÇ CAP A LA TERCIARITZACIÓ DELS NEGOCIS, 67
6. ELS ESPORTS, 89
7. L'ASSOCIACIÓ DE COMERCIANTS DEL CARRER DELS OMS, 95
8. LA CONVERSIÓ EN ZONA DE VIANANTS DEL CARRER DELS OMS, 101
9. LES FESTES POPULARS DEL CARME, 113
10. NEGOCIS COMERCIALS, 117
- AGRAÏMENTS, 171
- BIBLIOGRAFIA, 173

L'estudi no només se centra en el carrer dels Oms, sinó que també aborda l'evolució urbanística dels carrers situats als seus voltants i d'aquells espais que han estat transcendents per al conjunt de la història de la ciutat. Ens referim al cas del convent de Santa Margalida (convertit en l'Hospital Militar al segle XIX), la Inclusa, que durant quasi cent cinquanta anys (1809-1953) ocupà un espai prou rellevant dins del carrer dels Oms, on actualment cap placa recorda la seva ubicació o l'antiga plaça de toros (1865-1931), que ocupà el solar de l'actual plaça de Berenguer de Palou.

L'activitat industrial en aquesta zona es va veure assolida a mitjan segle XIX amb la construcció d'una gran fàbrica, primerament de filats i després de paper. Aquesta gran factoria serví perquè moltes empreses del sector secundari s'establiessin al carrer dels Oms entre finals del segle XIX i principis del XX per produir distints productes: mobles, calçat, conserves, capells, carruatges, etc.

Però a partir del segon terç del segle XX l'activitat menestral i industrial anirà perdent força al carrer dels Oms i aquesta es traslladarà a zones més perifèriques de la ciutat. A partir d'aquest moment serà quan aniran entrant d'una manera gradual activitats més relacionades amb el sector terciari i més concretament de l'àmbit comercial.

Els inventaris o anuaris comercials dels anys trenta i quaranta del segle XX ens permeten fer una radiografia d'aquest canvi d'època i de la consolidació final cap a una via comercial a partir de ja ben entrada la segona meitat del segle XX. Llavors, arribats a aquest punt, serà quan abordarem alguns dels negocis comercials més destacats de la història del carrer dels Oms, gràcies a les entrevistes dutes a terme a familiars o antics treballadors d'aquests. Volem agrair profundament l'aportació del testimoni oral d'aquestes persones, les quals han ratificat la informació documental i han omplert amb el seu record un buit existencial que els llibres o arxius no tenien documentats. La classificació final que hem desenvolupat d'aquests antics negocis ha estat a través de tres categories: els existents; els que canviaren d'ubicació, però que encara continuen en actiu, i els desapareguts. Segons aquesta classificació, els hem ordenat per ordre cronològic de fundació. Aquesta és, sens dubte, la part més emotiva i sentimental d'aquest estudi, perquè recorda el treball,

l'esforç i l'enginy d'aquells comerciants que han treballat de valent perquè els seus negocis, mitjançant distintes generacions, continuïn oferint un servei als seus clients durant unes quantes dècades.

L'activitat comercial que s'ha generat en aquest carrer obligà aquests empresaris a crear una associació de comerciants el 1983. Per tant, dedicarem un capítol a analitzar com fou la seva fundació i els seus inicis. Un dels aspectes més importants i destacats fou el paper que jugà durant el procés de conversió en zona de vianants del carrer dels Oms convocant reunions per debatre el projecte i organitzant una votació perquè els comerciants poguessin expressar la seva voluntat.

Un dels aspectes que més confusions m'ha dut a l'hora d'estudiar aquest tema ha estat la numeració del carrer. Abans del 1976, el carrer dels Oms tenia una numeració més extensa en tot el tram de carrer, però a partir d'aquesta data l'Ajuntament de Palma féu una modificació de la numeració i l'escurçà. Per tant, quan parlem d'un mateix negoci, podem trobar que la seva numeració és més extensa (abans del 1976) o que és més reduïda (després del 1976).

Aquest estudi històric ha intentat donar cabuda a aquells negocis que hem pogut documentar i aquells altres dels quals hem pogut obtenir informació oral. Són molts els negocis que han estat presents al llarg de la història del carrer dels Oms i malauradament per qüestions de temps i d'espai no podem donar cabuda a tots. Excepcionalment m'agradaria esmentar en aquesta introducció tres negocis desapareguts, els quals encara són presents en la memòria popular de molts de ciutadans per distints motius. Ens referim a la botiga de joguines Babelín, que tenia al seu aparador una monea que donava voltes; la relletgeria Argentina, la qual destacava per la decoració dels seus aparadors, on es dissenyaven paisatges agraris, i la Bodega Olmos, més coneguda com a Can Brutes, on es podien assaborir els millors entrepans de calamar o pica-pica de tota la ciutat.

Esper i desitj que els lectors puguin gaudir d'aquesta història d'uns dels carrers més transitats del centre de Palma, i que el record i la memòria d'aquells comerciants que aixecaren diàriament la barrera dels seus negocis per donar als seus clients els millors consells i serveis no quedi en l'oblit de la ciutadania.